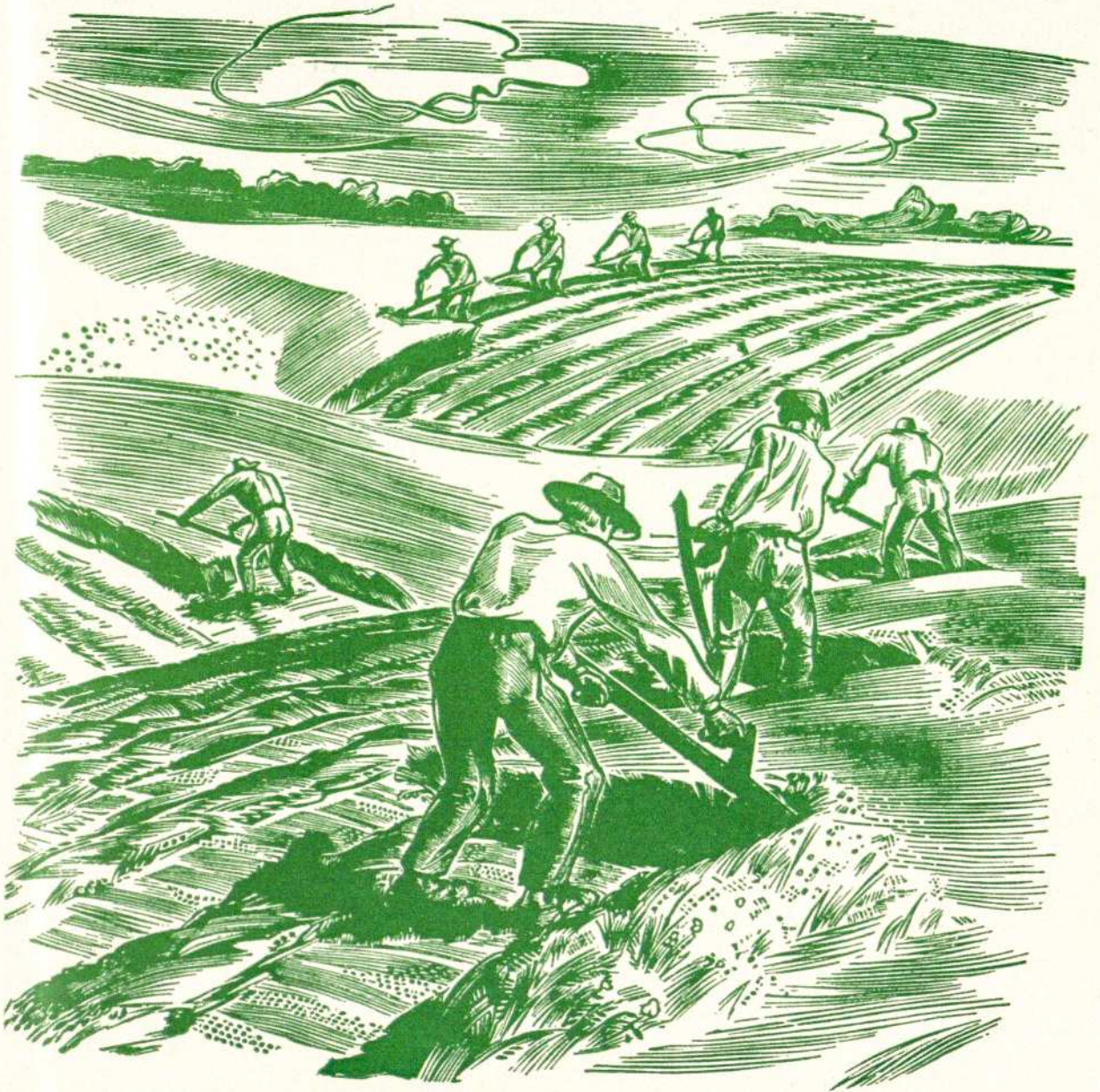

1953

BIRŽELIS

Nr. 6

Redaguoja: *Pranas Naujokaitis*

Leidžia

LIETUVIŲ KULTŪROS
INSTITUTAS

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

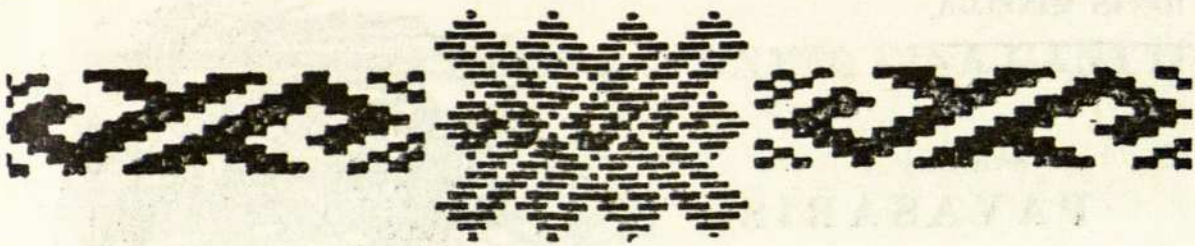
ŠIAME NUMERYJE:

1. CEMENTINIAI KRYŽIAI	161
2. J. Minelga, PAVASARIS	162
3. " , VASAROS RYTAS	162
4. " , ARTOJĖLIS	163
5. V. Jonikas, ONYTĖ EINA GANYTI	163
6. G. Naujokaitis, SPARNUOTI LIETUVIAI	164
7. S. Rožytė, ŠUNYS, KATĖS IR PELĖS	170
8. L. Žitkevičius, MANO LAIKRAŠTUKAS	174
9. P. Jurkus, GENEROLAS IR ELGETA	176
10. St. Yla, DRAMBLIAI IR VAIKAI	179
11. V. Čiziūnas, DU BROLIAI VALDOVAI	182
12. D. Lipčiūtė, MANO DARŽELIS	185
13. Š. Rimas, KAS MAN PATINKA AMERIKOJE	186
14. N. Pupienytė, DĖDĖ IŠ KAIMO	187
15. KUR PRALEISITE VASAROS ATOSTOGAS	188
16. PERKAMI RŪMAI VASARIO 16 GIMNAZIJAI	189
17. LIETUVIŲ ŠĄSKRYDIS WASHINGTONE	190
18. P. Juodka, KINAI MIRTİ NEBIJO	190
19. UŽDAVINIAI, MĮSLĖS	191
20. PREMIJUOTI RAŠINIAI	192

Viršelyje dail. V. K. Jonyno ŠIENAPIŪTĖ, medžio raižinys. Kitos pieštos iliustracijos — dail. P. Osmolskio.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute, Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. June, 1953. Vol. 4, No. 6. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A. — \$3.50 yearly. Single Copy 30c. Entered as second-class matter at the post office at Putnam, Conn.

N. Pr. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Cementiniai kryžiai

Cementiniai kryžiai — nedideli ir neblizga puikybe. Pilki ir eilėmis surikiuoti, bet jie yra aukščiausias garbės ženklas, nes po jais ilsisi karžygiai, savo gyvybę paaukoję dėl tautos laisvės.

Lietuvos laisvė gimė kraujo aukomis, kurias sudėjo ant Tėvynės aukuro savanoriai-karžygiai. Daugybė cementinių kryžių Lietuvos kapuose liudija apie tų aukų gausumą...

Kai vėl apsiniaukė Lietuvos padangė ir kai priešas sumynė Tėvynės laisvę, nauji karžygiai stojo jos ginti: 1941 metų sukilėliai, o vėliau miškų broliai - partizanai. Ir iki šiai dienai jie kovoja nelygią ir žiaurią kovą dėl Tėvynės laisvės, dėl laisvo žmogaus. Jų kapų neleidžiama puošti cementiniais kryžiais. Bet jiems stato pagarbos kryžius kiekvienas tikras lietuvis savo širdyje. Cementinių kryžių pagarbos verti visi kankiniai dėl tautos laisvės, kurių grandinę pradeda 1941 metų Baisusis Birželis ir kurios galo dar ir šiandien nemaityti.

Iš pilkųjų cementinių kryžių, iš kankinių kraujo ir kaulų kyla didžioji laisvės jėga, kuri šviečia skaisčia šviesa pro nežmonišką priespaudą ir kančią ir skelbia pasauliui, kad turės prašvisti laisvės ir prisikėlimo rytas!

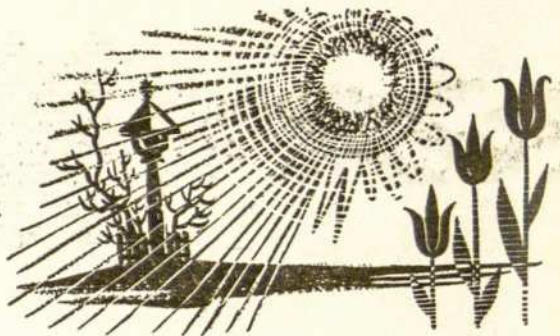
PAVASARIS

Melsvas žiedas žibuoklėlės
Į saulutę kyla.
Aušrai brėkstant, vyturėlis
Čir - vir - vir prabyla.

Jau išsklaidė vėjo rankos
Debesis ir rūką.
Čiulbuonėliai iš už marių
Į gimtinę suka.

Švelnų pumpurą žilvičio
Saulės žvilgsnis glosto.
Obelėlę gale grįčios
Ji žiedais apklosto.

Žalias miškas šlama, užia,
Sodai čiauška, aidi.
Jau pavasaris žiemužę
Už kalnų nubaidė.

VASAROS RYTAS

Šypsos saulutė
Pro pilką rūką,
Į ją gėlės
Žiedelius suka.

Atbudęs kiemas
Tik klega, aidi.
Katinas Murka
Sveikina gaidį.

Net kalakutas
Pykčio nerodo,
Žasiniui Gagai
Grįžtant iš sodo.

Čiauška varnėnas
Dainelę savo.
Piemens dūdelėm
Užtralialiavo.

Gana, Kastyti,
Lovoje tysoti, —
Perlais sutvisko
Laukai rasoti

Jau pusryčiai
Stalan padėti,
O poterėliai
Nesukalbėti.

ONYTĖ EINA GANYTI

V. JONIKAS

ARTOJĖLIS

Arė mano tėtis,
Jau ir aš ariu.
Ar gali ispėti,
Metų kiek turiu?

Dešimt jau sukako
Man prieš Sekmines.
Artojėlis, sako,
Geras iš manęs.

Tiesios vagos klostos, —
Žemė čia puri.
Ją džiovina, glosto
Vėjai keturi.

Pliaukšteli botagas,
Juodbėrėli, na-a!
Artojėlių laukia
Tėviškė mana.

Vėjas pučia įsitempęs
Balto debesio pūkus.
Piemenaitė jau pas pempes
Aveles gins į laukus.

Žolynėlio žalumėlis
Garbanojas pamažu,
O jame margiausios gėlės...
Kas sakytų negražu?

Ten linksmybė neregėta,
Cirko pasaka džiugi —
Muša būgną prie klarneto
Tetervinas kadugy.

Varlės traukia sutartinę
Tarp meldynų ir žolių.
Kiškiai šoka kepurinę,
Pasiraitę ūselius.

Avys peša saldžią žolę
Su saulėtekio rasa.
Piemenaitė jas namolei
Pavakariu gins basa.

Sparnuoti lietuviai

GEDIMINAS NAUJOKAITIS

Šių metų liepos mėn. 15 dieną sueina 20 metų nuo didžiojo sparnuotų lietuvių — Dariaus ir Girėno — žygio, nuo jų skridimo per Atlanto vandenyną. Tai buvo drąsus ir didelis žygis, skirtas lietuvių tautos garbei. Jie skrido iš Amerikos be nusileidimo į Kauną — laikinąją Lietuvos sostinę. Atlantą jie nugalėjo! Menku lėktuvu jie nuskrido per 37 val. ir 11 minučių 3984 mylias (6411 kilometrų). Jie buvo jau visai netoli nuo Lietuvos, bet dėl neišaiškintų priežasčių jų lėktuvas nukrito Soldino miške prie Berlyno, ir... jie tragiškai žuvo, nepasiekę savo mylimos tėvynės.

Darius ir Girėnas jau negalėjo gyvi pasidžiaugti savo laimėjimu. Ir Lietuva jų kūnus sutiko su skausmu ir liūdesiu, tačiau jų žygis išgarsino Lietuvos vardą: didieji pasaulio laikraščiai ir radio stotys skelbė šį didelį ir drąsių lietuvių žygį. Aviacijos istorijoje jų vardas įrašytas garbingoje vietoje. Per 20 metų aviacija yra labai patobulėjusi, padariusi didelę pažangą. Keleiviniai ir pašto lėktuvai skrenda dabar kasdieną per Atlanto vandenyną. Tačiau prieš 20 metų tik drąsiausi lakūnai ir su geriausiais to meto lėktuvais išdrįsdavo leistis per Atlantą. Savo skridimais jie ruošė kelią šių dienų galingai aviacijai. Jau 1919 metais du lakūnai — Alkukas ir Braunas — yra perskridę Atlantą siauriausioje vietoje — tarp Newfoundlando ir Airijos, padarydami 1960 mylių kelio. Tačiau pirmuoju Atlanto nugalėtoju laikomas Ch. Lindbergas, 1927 metais perskridęs Atlantą iš New Yorko į Paryžių per 33 val. ir 29 minutes, padarydamas 3600 mylių (5792 kilometrų) kelionę. Dariaus ir Girėno skridimas jau buvo 17 iš eilės. Tačiau kelio ilgumu juos buvo pralenkę tik du lakūnai, nuskridę 1931 m. iš New Yorko į Istantbulą Turkijoje (5011 mylių). Taigi didžiųjų Atlanto nugalėtojų eilėje Darius ir Girėnas yra labai žymioje vietoje. O mūsų tautos istorijoje jų vardai aukso raidėmis yra įrašyti. Jie yra mūsų pasididžiavimas, kilnus ryžtingumo ir karžygiškumo pavyzdys. Jų testamentas gyvais žodžiais ir šiandien kalba mums:

Mes skrisime į Lietuvą!

Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų drąsesnių žygių. Būtinai reikia ir jos sūnums prisidėti prie bendrojo darbo — tirti dar mažai žinomas Žiemų Atlanto vandenyno oro sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus ir priemones pritaikyti kasdieniniams reikalams. Mes, gyvendami tokiais laikais, kada oras stengiamasi panaudoti žmonijos reikalams, laikome savo pareiga tautos vardu tą darbą garbingai atlikti.

Jaunoji Lietuva! Tavo dvasios įkvėpti, mes stengiamės tą pasirinktą uždavinį įvykdyti. Mūsų pasisekimas tegu sustiprina tavo dvasią ir pasitikėjimą savo jėgomis ir gabumais! Bet jei Nepatūnas ar galingasis audrų Perkūnas ir mums bus rustūs — pastos mums kelią į Jaunąją Lietuvą ir pašauktų LITUANIKĄ pas save, — tada Tu, Jaunoji Lietuva, turėsi iš naujo ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringųjų vandenynų dievai būtų patenkinti Tavo pastangomis, pasiryžimu ir nekviestų Tavęs į Didįjį Teismą.

LITUANIKOS laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvepia juos naujiems žygiams.

LITUANIKOS pralaimėjimas ir nugrimsdimas į Atlanto vandenyno gelmes tegu auklėja jaunų lietuvių atkaklumą ir ryžtingumą, kad Sparnuotas Lietuvis būtinai įveiktų klastingąjį Atlantą Tėvynės Lietuvos garbei!

Tad ši savo skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva!

Tą didįjį bandymą pradėsime, tikėdamiesi Dangaus palaimos!

Stepas Darius

Stasys Girėnas

Kas buvo tie sparnuotieji lietuviai? Abu juodu yra gimę Lietuvoje, tačiau dar gana jauni atsidūrę laisvės šalyje — Amerikoje.

STEPONAS DARIUS

Darius gimė 1896 metais sausio mėnesio 8-tą dieną Tauragės apskrityje, Kvėdarnos valsčiuje, Rubiškės vienkiemy. Kai Stepukas buvo 8 metų, jo tėvelis mirė. Motinai buvo sunku vienai gyventi su būriu vaikų, tai ji 1906 metais ištekėjo už Kazio Degučio, o 1907 metais visa šeima atvyko į J.A.V. ir apsigyveno Newarke, N. J., po metų persikėlė į Elizabethą, N. J., o dar vėliau nusikėlė į Čikagą. Ten Stepas išėjo pradžios mokyklą, gimnaziją ir aukštesniuosius mokslus

Stepas Darius

Stasys Girėnas

Lane Junior College, inžinerijos skyriuje. Jis labai mėgo sportą: žaidė beisbolo ir krepšinio rateliuose. Moksle buvo gabus ir uolus.

Pirmojo pasaulinio karo metu Stepas Darius įstojo į Amerikos kariuomenę savanoriu. Kariuomenėje dirbo telefonisto darbą. 1918 metais jis buvo sužeistas artilerijos sviedinio. Kai kurį laiką pagulėjęs ligoninėje, vėl grįžo į fronto linijas. 1919 metais gegužės mėnesi buvo paleistas iš kariuomenės. Darius buvo apdovanotas dviem karų medaliais.

Grįžęs iš kariuomenės, Darius padėjo organizuoti Susivienijimą Amerikos Lietuvių Kareivių ir buvo uolus jo narys.

Darius kartu su kitais telkė Amerikoje savanorius Lietuvos kariuomenei. Buvo suorganizuota apie 2000 vyrų, bet dėl pinigų stokos tik nedidelė jų dalis išvyko į Lietuvą. Jų tarpe ir pats St. Darius (1920 m. liepos mėn.). Darius ragino Amerikos lietuvius šelpti Lietuvos kariuomenę. Organizavo demonstracijas prieš lenkus. Dariaus paveikti, Čikagos lietuviai suruošė dideles demonstracijas, kuriose dalyvavo 12

dūdų orkestrų, apie 1,100 vyrų Amerikos karinėse uniformose ir daugybė kitų organizacijų; iš viso apie 25,000 žmonių.

1920 metais spalio mėnesį St. Darius įstojo į Lietuvos karo mokyklą. 1921 metų pabaigoje jis pakeliamas į leitenantus. 1922 metais Darius įstojo į Lietuvos aviaciją ir yra paskiriamas į mokomąją eskadrilę. 1922 metais spalio 12 dieną jis pirmą kartą savarankiškai valdė lėktuvą. Taigi skraidyti išmoko Lietuvoje. Jis Lietuvos padangėje iš viso skraidė 377 valandas ir 29 minutes.

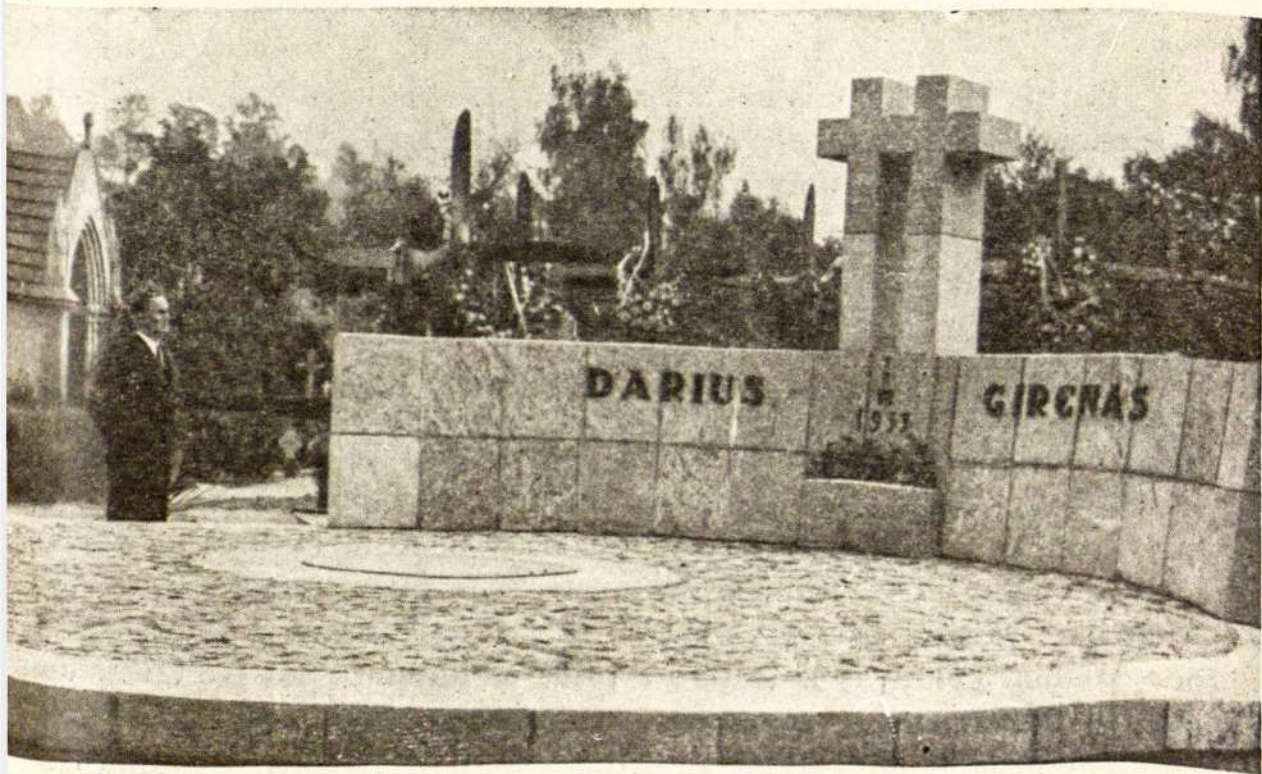
Klaipėdos atvadavime Darius buvo garsus to žygio dalyvis.

Darius buvo taip pat didelis sportininkas ir sporto steigėjas Lietuvoje.

1927 metais Darius vėl grįžo į Ameriką. Čia nusipirko lėktuvą už \$3,000 ir skraidė Čikagos padangėse. Jis dalyvavo garsiose lenktynėse per Ameriką, bet lėktuvui sugedus, turėjo iš lenktynių pasitraukti.

Darius 1928 metais įsteigė "South Bend Airways Inc." skraidymo bendrovę, bet netrukus ją perdavė vienam savo draugui. 1929 metais birželio 30-tą dieną Darius surengė pirmą lietuvišką aviacijos šventę Amerikoje.

Darius buvo ne tik žymus lietuvių veikėjas, priklausęs daugeliui lietuviškų bei amerikoniškų organizacijų, bet taip pat ir vienas iš garsiųjų Amerikos lakūnų.

Dariaus ir Girėno kapas Kauno kapinėse

STASYS GIRĖNAS

St. Girėnas gimė 1893 metais spalio 4-tą dieną Raseinių apskrityje, Kaltinėnų valsčiuje, Vytogalos kaime. Kai Stasiukas buvo 11 metų, mirė jo tėvas. Po 4-rių metų ir jo motina numirė. 1910 metais su savo vyresniuoju broliu jis atvažiuoja į Ameriką ir apsigyvena Čikagoje. 1913 metais Stasys pradeda dirbti pasiuntiniu vienoje spaustuvėje, uždirbdamas 3 dolerius į savaitę. Bet jis spaustuvėje išmoko valdyti spausdinamąją mašiną, ir jo alga pakilo ligi 50 dolerių į savaitę.

1917 metais Stasys Girėnas įstojo į Amerikos kariuomenę savanoriu. Jis tarnavo 136-joje aviacijos eskadrilėje. Ši tarnyba jam labai patiko.

Stasys Girėnas labai troško skraidyti. Dar jam besimokant aviacijos mokykloje, įvyko nelaimė: lėktuvas nukrito visu smarkumu, ir jis buvo sunkiai sužeistas. Pasveikęs skraidė atsargiau.

Stasys Girėnas su Dariumi susipažino 1927 metais. Darius iš Girėno pasiskolindavo lėktuvą paskraidyti. 1931 metais Girėnas laimėjo dovaną, kad iš 1000 pėdų aukščio, išjungęs motorą, nusileido į pažymėtą vietą.

DARIAUS IR GIRĖNO SUMANYMAS SKRISTI PER ATLANTĄ Į LIETUVĄ

Darius 1932 metais užklausė Girėną, ar jis negalėtų su juo skristi Lietuvon. Šis, pasvarstęs kelias dienas, sutiko. 1932 metais birželio 18 dieną Darius ir Girėnas pirko šešiavietį lėktuvą (BELLANCA J — 6 300 Model C. H), kuriuo Darius jau buvo skraidęs apie 3 metus vienoje bendrovėje.

Tačiau lėktuvas dar netiko skridimui per Atlantą. Jis buvo atiduotas į dirbtuvę perdirbti ir pritaikinti ilgam skridimui. Reikėjo pinigų. Jie buvo renkami aviacijos šventėse, kurias ruošdavo patys lakūnai. Amerikos lietuvių laikraščiai ne visi pritarė Dariaus ir Girėno sumanymui. Tačiau po ilgesnio pasiruošimo lėktuvas buvo pritaikintas ilgam skridimui, įsigyti reikalingiausi instrumentai. Bet vis dėlto lėktuvas neturėjo visų moderniškiausių ir to meto aviacijos prietaisų. Amerikos valdžia tokiam lėktuvui nedavė oficialaus leidimo skristi per Atlantą. Lėktuvas išskrido be valdžios leidimo, nes įsigyti geresnį lėktuvą lakūnai neturėjo pinigų.

Lėktuvas buvo ryškios oranžinės spalvos ir gavo "Lituanikos" vardą.

Dariui ir Girėnui tragiškai žuvus, lėktuvo liekanos buvo nugabentos į Kauną ir padėtos Kauno karo muziejuje. Ten buvo padėti ir kiti lakūnų daiktai.

O spartnuotų lietuvių kūnus priglaudė Kauno karių kapai.

Visa lietuvių tauta labai buvo sujaudinta Dariaus ir Girėno žygiu ir jų žuvimu. Dešimtys tūkstančių kauniečių laukė jų atskrendant Kauno aerodrome, o dar daugiau su ašaromis akyse ir su gėlėmis rankose pasitiko jų atvežtus kūnus. Poetai jų žygį apdainavo eilėraščiuose, o paprasti kaimo žmonės apie juos sudėjo dainas ir dainavo vasaros vakarais Lietuvos laukuose...

Darius ir Girėnas tebėra gyvi mūsų tautoje ir kviečia į didelius žygius.

Savanorių kapai Lietuvoje

*Lietuva, tėvyne mūsų, pilkų kryžių krašte,
Kokią duoklę, kokią auką šiandien tau atnešti?
Argi negana prie Vorkslos ir Sibire dūli,
Snieguos dūli šventų kaulų, Lietuva motulė?*

Kazys Inčičius

SENUTĒS PASAKOŠ

SONĒ ROŽYTĒ

ŠUNYS, KATĒS IR PELĒS

Baltausis, atsargiai aplenkdamas balutes, kad nesusipurvintu kociņu (buvo jis baidus puošeklis), nužingsniavo prie vartu, kur šunys su ateiviais kalbējosi, geisdams ir pats savo mokyta žodi į jų pašnekesi įsprausti. Tuo tarpu šunys, sužinoję žmones iš tolo atkeliavus, jau buvo vartus atkēlē ir svečius vidun paprašē. Baltausiui vēl teko balutes aplenkinējant tomis pačiomis pēdomis grīžti.

Svečiai, pasivaišinę ir apšilę, ēmē aplinkui dairytis. Namus apžiūrējē, šeiminiņu daržus ir darželius išgyrē, pagaliau išējo su šunimis pasivaikščioti, javų pasižiūrēti, bandomis pasidžiaugti. Pamatē, kaip puikiai viskas kačių ir šunų tvarkoma, nutarē, kad geresnių namų niekur nerasią ir kad norētų čia pasilikti. Šunys su katėmis nesi-priešino: — Likitēs, darbus padēsitate apdirbti, nes stipresni esate, o vietos visiems užteks.

Pagyveno jie taip drauge savaite, antrą, o jau trečią ir sugalvojo žmonēs negražų dalyką.

Vieną dieną, kai katēs su šunimis sugulē pokaicio, susirinko žmonēs giraitėje ir gerą valandą ten šnibždējosi, mirksėjosi. Sugrīžē namo, trumpai drūtai pasakē gyvuliams, kad nuo šiol jie, žmonēs, būsią namų ir laukų šeiminiņkais, o šunys su katėmis ir pelėmis, jei nori, galį jiems tarnais pasilikti.

Išgirdę tokią šneką, gyvuliai net pastyro; taip nustebo, lyg kas kuolu būtų per galvą tvokstelējēs... Priēmē, mylėjo, kaip gerą daiktą, o čia še, kaip atsimoka!

Pirmiausia atsikvotėjo skalikas Ilgakinkis ir kalē Zubrē. Atsikvotėje pradėjo žmones barti, gēdinti ir įrodinēti, kad jie esą tik atējūnai ir galį sau grīžti, iš kur atējē. Į tas kalbas žmonēs tik nusijuokē sakydami, kad, jeigu šunims ir katėms negerai, tai jie galį sau kraus-tytis, o jiems čia labai patinką ir jie niekur neisią.

— Kokia teise remdamiesi drįstate mus iš tėvų ir protėvių namų varyti? — šoktelėjo į aslos vidurį Baltausis.

— Stipresniojo prieš silpnesnįjį teise, — nusišaipė žmonės. — Mes esame stiprūs, todėl jus valdysime, o jūs — silpni, tai turit mūsų klausyti.

— Ak, Dieve, tai laikų sulaukėm, — sudejavo iš kampo šeimininkė Pilkė. — Nebėra teisybės, nebėra...

Šunys, nunarinę galvas, ratu seklyčioje sėdėjo: vieni akis pabalinę į žmones vampsojo, kiti paausius krapštinėdami skersai vienas į kitą žvilgčiojo, laukdami išmintingo žodžio, kuris atremtų atėjūnų nedorus kėslus. Bet ir vieni ir kiti tylėjo, lyg žadą užkandę. Bepigu jiems buvo ginčytis dėl nuartų ežių, nuganytų dobilų! Šiandien mano gyvulys suėdė tavo dobilą, rytoj taviškis suės mano, o poryt abiejų dobilai vėl atžels — ir ginčas baigtas! Bet kas daryti ir kaip ginčytis, kai tave iš gimtųjų namų laukan meta, iš laisvo vergu verčia?

Tokio elgesio dar šunys nebuvo nei girdėję, nei regėję. Ne dyvai, kad ginčui žodžio negalėjo rasti. Tik čia vėl į viduaslį stryktelėjo Baltausis, mokyta galva.

— Bet mes turime raštus! — šuktelėjo jis šunims. — Juk kronikose parašyta, kad po didžiojo Ašvinės ginčo mūsų tėvai surašė raštus, kuriais aiškiai galime įrodyti savo teises į žemę!

— Taip, taip! Raštus, raštus! — suvampsėjo, sulėjo šunys iš visų kampų. — Turime raštus, kur parašyta, kad nuo neatmenamų amžių mūsų seneliai ir proseneliai čia gyveno!

— Atnešti raštus ir akis jiems išbadyti, tiems perėjūnams! — šūkavo jaunieji šunyčiai ir katyčiai.

— Raštus, tai raštus, — sumikčiojo žmonės, nejaukiai sukinėdamiesi. — Jeigu sakote, kad yra raštai, atneškite, parodykite — žiūrėsime.

— Atnešti, atnešti! Neškit raštus, kur raštai? — šūkavo gyvuliai, ieškodami raštų. Bėga šen, bėga ten, o raštų neranda... Kačiukai net ir palovius išlandė, bet raštų — nė kvapo.

— Atsimeni, tėvai, — tarė senoji Zubrė vyrui, — juk raštus įdavėme katėms padėti saugion vieton.

— Teisybę tu sakai, motin, — nudžiugo senis Zubrys. — Pilke, ei, Pilke! Atnešk, Pilkele, tuos raštus su raudonais antspaudais, kur kadaise davėme jums palaikyti.

— Ak, Viešpatie, galva man susisuko nuo tų visų rūpesčių! Nebeatmenu, kur būsiu juos padėjusi... Šoktelėk, Murkele, vaikeli, į klėtį, paieškok mano žaliojoje skrynioje, toje, kur su paukštukais ant dangčio.

Bet veltui Murkė griozdėsi po skrynią ir visus tetos Pilkės šilkinus skepetukus suglamžė, veltui Pilkė su kitomis katėmis išvartė vi-

sas skrynias, spintas, lentynas ir daugybę puodukų sudaužė... Raštai lyg ugnyje sudegė.

— Ak, ta mano galva! — sušuko pagaliau Rainė, Murkės motina. — Ir užmiršk tu man taip! Agi, sesele, ar neatmeni, kaip raštus palėpėn pakišome? Kaip šiandien atmenu: žlugtą virinome, baisiai laiko neturėjome...

— Juk iš tikrųjų! — suplojo Pilkė letenėlėmis ir nubėgo palėpėn. Paskui ją nugužėjo visi kačiukai su šuniukais, iš džiaugsmo visokiais balsais kiauksėdami ir miauksėdami.

Bet trumpai džiaugėsi — palėpėje ne tik raštų ar popierių, bet nė dulkelės nerado, taip buvo visur švaru ir tvarkinga.

— Dieve brangus, ir kur jie galėjo dingti? — rankas gražydama ne savo balsu dejavo Pilkė. — Gerai atmenu, kad čia padėjau.

— Gal pelės matė? — atsiliepė Murkė. — Juk jos kasdieną viską šluosto ir dulkina.

— Pelių, pelių paklausti! — sucipo visi vaikai.

Tuoju atbėgo ir pelės. Kačių klausinėjamos, sakėsi apie raštus nieko nežinančios, jų nemačiusios. Smarkiau prispyrus, Cicė užklausė:

— Kokie buvo tie raštai? Gal tokie dideli, balti popieriai, pilni kažin kokių juodų kobiniukų?

— Je, je! — sulojo šuniukai.

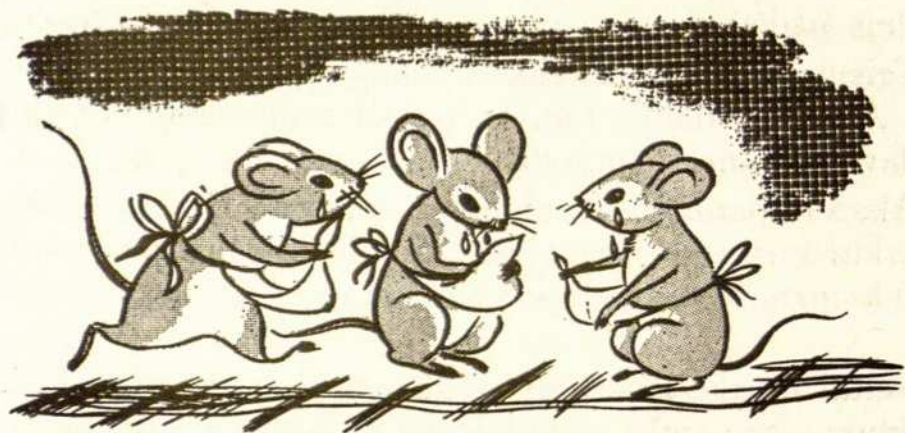
— Ir ant jų buvo tokie gražūs raudoni rutuliukai, kurie taip gardžiai kvėpėjo medumi? — pridėjo Ricė.

— Tie patys, tie patys! — sukniukė katės vienu balsu. — Greičiau sakykit, kur jie yra!

— Oi Dieve, ką mes dabar darysime? — sucypė Vicė ir ėmė taip verkti, jog net buvo nuostabu, kad toks mažas sutvėrimėlis gali tiek daug ašarų lieti.

— Kas atsitiko? Ko verki? — paklausė Pilkė.

— Oi, šeimininkėle, oi, katelės mielosios... — verkė peliukės

pasikukčiodamos. — Oi, ką mes padarėme! Tik nepykite ant mūsų tik nebarkitės... Mes... mes... tuos raštus...

— Sakykite greičiau nemiksėjusios, ką su jais padarėte?

— Suvalgėme... — sušnibždėjo nelaimingos peliukės.

— Suvalgėte? Raštus?

— Ttt... taip, sušvepleno susigėdusi Cicė. — Jie buvo tokie riebiūs, taukuoti... taip skaniai spirgučiais kvepėjo...

— O tie raudoni rutuliukai kaip tik medus... kaip tik... — pridėjo Ricė.

— Na, palaukite, mes jums parodysime! — sušuko įniršusios katės. — Paspirginsime jums, kad ne taip pakvips!... Lig mirties dievos jums kvepės!... Atsirūgs jums tas medus degutu!...

Vargšės pelytės tik drebėjo, kamputy susiglaudusios.

— Prapuolėm, prapuolėm! — ėmė verkti senoji Zubrė. — Atims mūsų namelius, senatvėje turėsime eiti šunis lodydami!

— Ak, Dieve, Dieve? vargome, dirbome, o dabar viso amžiaus triūsą šuo ant uodegos nunešė, — aimanavo Rainė.

— Šuo, šuo! Ko čia dabar šunimis pasikandi? — šoko ant jos Ilgakinkis. — Ar ne per jūsų kaltę raštai žuvo? Reikėjo padėti į žmoniškesnę vietą, o ne nukišti į kažin kokią palėpę!

— Mažai kur ką žmogus padedi, — užtarė seserį Pilkė. — Jei ne tos smailižės pelės, tie raštai ten būtų buvę ir supuvę ir dabar tebesą. Ir reikėjo jums juos užkabinti? — atsisuko ji į peles. — Lyg nepaėdusios esate! Ne kartą ir kąsnelį geresnį pakišdavau: maželėlės, sakau, pavargote bebėgiodamos... Tai taip jūs už mano gerą širdį atsimokate...

— Dėdienyte, mes nekaltos, tikrai nekaltos... Kad būtume žinojusios, kad tie raštai taip svarbūs, būtumėme nė kreiva akia į juos nežiūrėjusios... Manėme, kad taip sau kokie nereikalingi popiergaliai vadalojasi...

— Štai jums gyvas įrodymas, kaip svarbus yra mokslas, — atsiliepė Baltausis. — Ne kartą kalbėjau, kad negalima pelių tamsybėje laikyti, kad reiktų nors skaityti rašyti pramokyti... Priešintės — dabar jums pasekmės...

— Teisybė, teisybė! — sucypė pelės. — Kad būtumėme mokėjusios skaityti, būtumėme žinojusios, kad tai svarbūs raštai, ir niekada jų nebūtume graužusios. Kaip mus gyvas matote, nebūtumėme!

— Dabar tai atrandate visokius pasiteisinimus! — sušuko Rainė. — O reikėjo pirma ėdant mūsų pasiklausti. Lygu nežinojote, kas čia šeiminkės?

— Kad tokios geros šeiminkės, kodėl raštų neišsaugojote? Dabar ant kitų kaltę verčiate! — sušuko Zubrys.

MANO LAIKRAŠTUKAS

LEONARDAS ŽITKEVIČIUS

Plaktukas kala,
Malūnas mala,
O laikraštukas
Puošia man stalą.

Tie laikraštukai
Viską išmano.
Bet kur tu rasi
Tokį, kaip mano!

Vėjas malūną
Suka ir suka.
Linksma skaityti
Man laikraštuką.

Visų mieliausias
Man tiktai šitas,
Nes jis lietuvių
Kalba rašytas.

— Kad toks gudruolis, galėjai pats juos daboti, neužkrauti ant mūsų galvos! — nepasidavė Rainė.

Ir vėl pakilo didžiausias klegesys: visi šaukė, rėkė, vieni kitus barė. Šunys lojojo kates, tos nepasiduodamos priešais šaukė, o neapsigynusios ant pelių puolė. Tik vienos pelės nesibarė: jausdamosi kaltos, tik verkė kampely, prijuostėlėmis ašaras šluostydamosi.

Išmintingesnieji žinodami, kad iš tų tarpusavio ginčų nieko gero nebus, išėjo, Baltausio vedini, su žmonėmis tartis. Tarėsi, derėjosi, ginčijosi, bet nieko nelaimėjo, teisybės nerado. Žmonės, kiek pasiklausę, pagaliau rimbus pasiėmė ir pagrasino visus gyvulius tuoj laukan išvyti, jei dar į akis su savo skundais lįsią ir žmonėms tarnauti nepasižadėsią. Nelaimingi sutvėrimai, netekę viso savo turto ir namų, pagaliau sutiko už valgį ir pastogę žmonėms tarnauti.

Vėliau žmonės vis labiau ėmė gyvulius spausti: mažiau valgyti duoti, daugiau darbo užkrauti. Mokyklas visai panaikino, knygas su-

deginu, sakdami, kad su jomis tik nereikalingas laiko gaišinimas; gyvuliams, girdi, mokslas nereikalingas. Taip tie, su laiku, skaitymą ir rašymą visai užmiršo. Vėliau, per daug žmonių spaudžiami, nebesitverdami ėmė maištauti, revoliucijas kelti. Neturėdami gerų vadų, nes visi buvo bemoksliai ir užguiti, maištų niekada nelaimėdavo, tik vis giliau baudžiavon grimzdo. Galiausiai tikros vergijos susilaukė.

Likę vergais, šunys ir toliau žmonėms dirba: vieni bandas gano, kiti medžioklėn eina, tretieji namus saugo. Už savo ištikimą tarnystę menkai tėra maitinami, dažnai šaltoje daržinėje ar kiauroje būdoje gulėdami dreba, o sušalę nė pabėgioti negali, nes grandinė kaklą veržia.

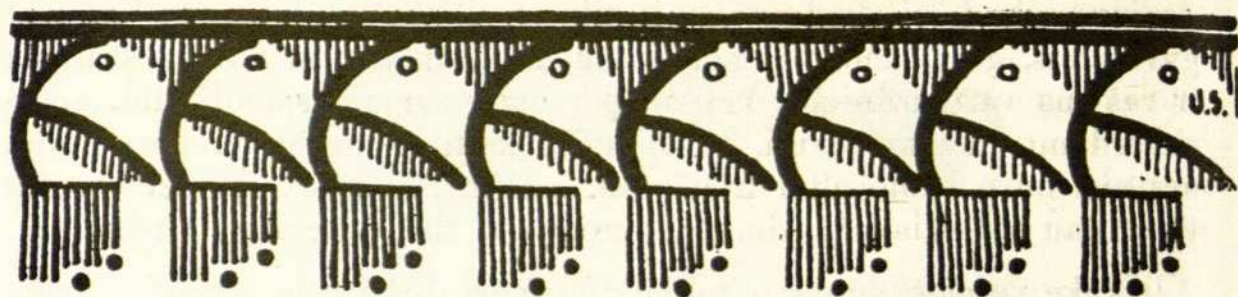
Kačių gyvenimas yra kiek lengvesnis. Būdamos gudresnės už šunis ir mažiau žmonėmis pasitikėdamos, jos pamažu ir nuo darbo išsivadavo ir vergijon nepateko. Atsimindamos senas šeimininkavimo dienas, jos ir dabar virtuvę labiausiai už visus kambarius mėgsta; tenai valandų valandomis tupi prieš besikūrenančią krosnį ir stebi verdančius puodus. Nuo anų laikų ir po šiai dienai yra užsilikę priežodžiai: "Katele, puodą padabok, kad neišbėgtų! Palik katei puodą daboti! Tegu katė namus saugo! Tegu katė indus mazgoja!"

Pelės iš pat pradžių neapsiėmė žmonėms tarnauti, už tat buvo tuojau iš namų išgintos. Tada jos slapta apsigyveno pogrindžiuose, daržinėse ir tvartuose. Žmonės, niekaip negalėdami jų išvaryti, prie darbo priversti ar pavergti, paskelbė joms karą, kuris iki šios dienos nepasiliauna. Kur pamatę peles, žmonės tuojau jas muša ir veja, o tos, atsimindamos savo senas teises, graužia ir ėda, ką priėjusios, žmonių nesiklausdamos.

Kaip šunys, taip ir katės su pelėmis, savo gyvenimu nėra patenkinti. Vergais ir pastumdėliais būdami, dažnai atsimena savo buvusią laisvę, kai patys buvo šeimininkai savo žemėje ir savo namuose.

Todėl ir dabar šuo, pamatęs katę, puola ant jos, pykdamas ir bardamasis už pražudytus raštus. Katės gi nekenčia pelių ir, kur kokią sutikusios, tuoj puola ir sudrasko, keršydamos už raštų sugraužimą. Žmonės, išnaudodami tą neapykantą, laiko kates pelėms gaudyti. Išmintingesnės katės pelių negaudo, atsimindamos, kad ne pelės, bet žmonės yra jų visų nelaimių kaltininkai.

O peliukės, žmonių nekenčiamos, kačių persekiojamos, visą savo pyktį išlieja knygoms ir popieriams, dėl kurių, kaip jos sakosi, praradusios savo gerą gyvenimą. Todėl ir dabar jos, užtikusios kur knygą ar popierių, tuoj sugraužia. Betgi skutelių daugiau į sąslavyną, kaip anais laikais, nebeneša, bet aplinkui pribarsto, parodydamos tuo žmonėms, kad niekada jų tarnais nebūsiانčios ir savo laisvės neišžadėsiančios.

Generolas ir elgeta

PAULIUS JURKUS

Senuose senuose metuose Lietuvoje buvęs toks generolas, kurio, tik vardą ištarus, jau drebėdavo totoriai, kazokai ir rusai. Sako, kai jis šūkteldavęs, tai už mylios sustojusi kariuomenė girdėdavusi jo žodžius. Ir tada niekas neatsilaikydavęs prieš jį.

Vilniuje jis turėjęs savo rūmus, kurie plieskę saulėje ir dūzgę kaip avily — tiek daug buvę ten tarnų.

Kartą šis generolas jojęs per Vilniaus miestą, lydimas karininkų sargybos. Visi traukęsi iš kelio ir džiaugęsi jų drabužiais, lenkais kalavijais, saulėje blizgančiais, kad net akys raibusios.

Staiga generolo žirgas stojęsis piestu ir vos neišmetęs iš balno. Kažkoks elgeta paslydęs, lūžęs jo rementas, ir jis pats kritęs žirgui po kojų. Šokę karininkai nuvyti elgetos, bet šis, pamatęs juos, sušukęs:

— Bičiuliai, pagelbėkite namo pareiti. Ir aš kariavau už karalių, netekau kojos... — Tačiau karininkai neklausę jo, tempę jį į šalį.

Tada generolas pamojęs ranka, kad karininkai pasitrauktų, pats nulipęs nuo žirgo ir priėjęs pasodinęs elgetą ant žemės. Elgeta pažinęs buvusį generolą ir taręs:

— Didysis hetmone, garbė ir šlovė tebūna su tavimi, jei tu prisilenki prie kareivio, kuris stovėjo tavo pusėje ir nesibijojo mirti nei už tave, nei už karalių. Pasenau ir negaliu pasiekti savo namų, didysis viešpatie.

Generolas liepęs senam kariui apkabinti jo kaklą ir, paėmęs tvirtom rankom, pasodinęs jį ant savo arklio į balną ir, vesdamas už kamanų, ejęs šalia. Jo puošnūs karininkai trūkčioję pečiais ir slapta šaipęsi iš generolo: radęs ką nešti, radęs kur joti, argi nežinąs, kad tuoj pat susirinks pats aukščiausias štabas pilies didžiojoje salėje. Ten bus brangių gėrimų, bus gražuolių merginų, atkeliavusių iš svetimų žemių, kad pamatyti Lietuvos karininkus. O jie gaištą, lydi seną kareivį, kuris per nesusipratimą nežuvęs kare.

Bet generolas vedęs žirgą ir ėjęs iš gatvės į gatvę. Visi žiūrėję į generolo arkli, į paausnotą balną ir į ant jo sėdintį elgetą, kuris nuolat giedojo savo giesmės prie katedros durų. Dabar jis švietęs kaip niekada; net ir tada, kai jis nešęs karaliaus laišką, nebuvęs toks laimingas ir išaukštintas. Tačiau nesidžiaugęs seno kareivio veidas: jis vis dažniau žiūrėjęs į šalia einantį generolą ir liūdęs.

Praėję daugel gatvių, netoli Trakų vartų jie pasukę į vieną skersgatvį, kur, rodos, neužklysta nei saulės spindulys. Ten palyda neišdrįsusi įjoti, — taip jiems atrodžiusi bjauri ši valkatų ir plėšikų landynė. Bet generolas nuėjęs, prie durų nukėlęs elgetą ir įnešęs jį į vidų, kur gyvenusi jo šeima. Tada kareivis taręs jam:

— Žinau, didysis hetmone, kad ne veltui kariavau ir savo koją praradau. Žinau, kodėl dreba priešai prieš tave, išgirde tavo vardą. Kad tavęs neišeiktų namų priešai, priimk dovaną, seno elgetos dovaną, — ir jis išvyniojęs iš kailių nedidelį kalaviją ir padovanojęs generolui. Nebuvęs jis gražiai lenktas, neturėjęs nei brangių akmenų rankenoje, bet generolas priėmęs ir, nusikabinęs savąjį kalaviją, išlenktą kaip kregždžių sparnai, papuoštą brangakmeniais, padovanojęs senam kariui.

Į pilies iškilmes pasivėlinę. Karininkai pykę, kam generolas gaisęs, kam pasiėmęs tą negražų elgetos kalaviją.

* * *

Priešai, negalėdami generolo įveikti mūšio lauke, buvę atsiuntę šnipus į Vilniaus miestą, kad jį nužudytų namuose. Jie prisigretinę prie vieno karininko, papylę aukso rieškutes ir sugundę jį.

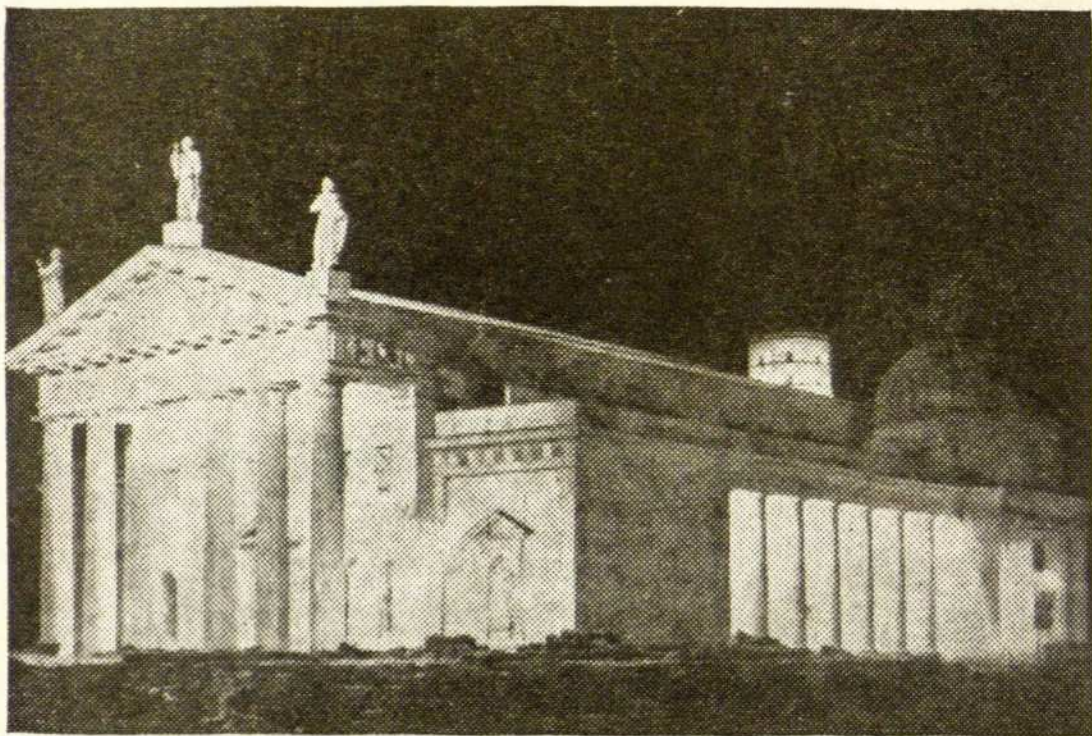

Vieną naktį, kai pilnatį dangstė debesys, tas karininkas atėjęs į generolo rūmus. Jis visada būdavęs generolo dešinėje, visada bet kokiu laiku lankęsis jo rūmuose, tad ir dabar sargybos praleidusios jį, manydamos, kad jis nešąs svarbų laišką. Karininkas ir nešęs laišką, bet jo viduje buvęs išgalastas peilis.

Tyliai jis įėjęs į generolo kambarį. Girdėjęs, kaip jis alsuoja. Jau norėjęs žengti nuo durų, bet tuo metu prasiskleidę debesys, ir aiški mėnesiena puolusi kambarin. Karininkas pamatęs tada, kaip nuo kėdės, kur buvo sudėti drabužiai, didžiu trenksmu pasikėlęs elgetos dovanotas kalavijas, išsinėręs iš diržo ir švilpdamas, lyg stipruolio mestas, trenkęs į duris ir prismeigęs karininko rankovę ir apsiaustą.

Generolas tuoj pabudęs, uždegęs žvakę ir pamatęs karininko išblyškusį veidą. Jis viską supratęs: paėmęs jo paties peilį ir nupiovęs rankovę, apsiausto kampą ir tik tada ištraukęs iš durų kalaviją. Pavartęs jį rankose ir džiaugęsis: koks jis geras, koks ištikimas: budįs ir tada, kai šeiminkas miegąs.

Jis liepęs karininkui išeiti ir niekada negrįžti į miestą, nesirodyti jo akyse, nes tada generolo kalavijas jį surasiąs.

Vilniaus katedra naktį

*Kiek atminimų, kiek minčių,
Kiek čia užburta paslapčių!..
Čia steigia sostą Gediminas;*

*Čia didžio Vytauto dvasia
Ligšiol nuo Panerių nakčia
Ant žirgo raiteliu vaidinas!...*

MAIRONIS

Drambliai ir vaikai

STASYS YLA

KELIAUJANČIAME cirke buvo du drambliai — senas ir jaunas. Pirmasis vadinosi Sanny, antrasis — Janny.

Kartą jiedu sugulė prieš saulę, suglaudė savo ilgus siurblius ir ketino kiek užsnūsti. Jaunasis buvo kažko neramus ir, pakėlęs balsą, tarė senajam:

— Žinai ką, Sanny! Aš vis galvoju apie tėvynę.

Sanny pajudino savo dideles ausis, parietė savo siurblių.

— Juokdarys! — pasakė. — Kurgi tavo tėvynė?

— Ten, kur ir tavo, Sanny! Kur palmės stiebias į padangę, kur bezdžionės karstosi kiparisuos. Ak, tie džianglių miškai, tie platūs, atviri tyrai!

— Keistas tavo jausmingumas, — nepiktai kalbėjo Sanny. — Jaunas dar esi, nežinai ko nori. Užmiršk savo tėvynę ir žiūrėk, kad cukraus gautum iš žiūrovų.

— Nesierzink, Sanny! — ėmė kasyti senio nugarą savo plonu siurbliu Janny. — Pasvajoti galima. O cukraus, manau, man nestigs.

Tuo metu prie cirko susirinko būrys vaikų. Jie stumdėsi už aukštos tvoros, ir kiekvienas norėjo pro skylę pamatyti drambliaus.

— Žiūrėkit, kokie sutvėrimėliai! — stebėjosi vienas.

— Kojelės kaip geri rąstai! — porino antras.

— O pilvas, žiū, — rodė pirštu trečias, — viso jaučio vieniems pusryčiams neužtektų.

Janny išgirdo vaikų klegesį ir pakilęs nuėjo prie tvoros. Jis mėgo šiuos žmonių padarus. Iš jų vis gali ką nors gaut.

Vaikai, pamatę artėjantį dramblioką, nežinojo ką daryt — bėgt ar pasilikt.

— Sako, jie vaikus ryja! — kalbėjo vienas, taisydamas krintančias kelnaites.

— Ei tu, pypliau! — suniekino jį kitas. — Dramblys ne liūtas. Jei tu turėtum cukraus, tai aš parodyčiau, ką jis ryja.

— Aš galiu atnešt, — siūlėsi trečias. — Ne tik cukraus, bet ir druskos.

— Tik gabaliukais, supranti! — šaukė ketvirtasis, visų vadinamas mandragalviu.

Janny pasistojo ant paskutinių kojų, lankstė savo ausis, graižė siurblių ir laukė, kada gi vaikai pradės savo kišenius išpurtyt.

Kišeniuose vaikai atrado plutų, žirnių, o vienas pusę saldainio.

Jie mētē per tvorą, o Janny savo siurbliu mitriai gaudē. Drambliokas, ką nutvēręs, tuoj šmukšt ir į burną.

— Kaip su ranka, a! — gērėjosi vaikai siurblio miklumu.

Janny įsidrąsino ir ėmē kaišioti savo siurblių pro tvoros skylę. Vaikai nebeturėjo ką jam duoti. Bet netrukus atėjo ir vaikas su cukrum.

— Duok čia man! — paēmē iš jo mandragalvis ir greit pakišo drambliukui.

Gavęs cukraus, Janny nežinojo kaip džiaugtis. Kilnojo savo kojas, kraipė ausis ir vėl kaišiojo pro tvorą siurblių.

— O dabar žiūrėkit! — patempē lūpą mandragalvis.

Drambliukas vėl laukē cukraus, bet mandragalvis jam įdėjo druskos. Janny greit įsimetē gabalėlį į burną ir buvo bepradedęs džiaugtis. Tik visas nusipurtē ir tuoj išspjovē.

Vaikai pratrūko juoktis.

Drambliukas supyko. Pasuko, pasuko savo siurblių ir kad paleido vandenį — stačiai vaikams į nosis.

— Ūu, ūu! — išsigando vaikai ir išbėgiojo.

Janny buvo suerzintas. Grįžo prie senio ir ėmē guostis:

— Geri tie vaikpalaikiai, tai geri. Bet užaina jiems kas, ir vietoj cukraus pakiša tau kažkokių nuodų.

— Sakiau, kad tu jaunas! — juokėsi Sanny. — Ne nuodai, o druska. Neskani, bet dėl to nereikia pykti.

Janny nusiramino ir, valandėlę patysojęs, vėl pakilo. Priėjo prie tvoros, pasistojo ant paskutinių kojų, bet vaikų nei kvapo nebuvo likę.

Kitą dieną Janny vėl išgirdo vaikų klegesį. Šį kartą jie buvo labai geri ir duosnūs. Vienas davē jam cukraus, kitas sausainių, trečias duonos su medum. Viską sušėrę, jie ėmē tartis, kad drambliukui reikia ne tik valgyt, o ir gert.

— Vanduo per prastas! — kalbėjo vienas. To gera jis gauna ir cirke. Kad ko geresnio.

— Gal pieno? — siūlė antras.

— Gal pasaldytos arbatos? — pasakē trečias ir laukē, ką pasakys jų mandragalvis.

— Vyno, ot ko! — pasakē šis ir nusijuokē. — Juk jo tėvynėj upės vynu teka.

— Iš kur jo gausi! — abejojo vienas. — Ot, saldainių su vynu ar kuo tenai! Teta man nupirko, tik sakē, kad pats nevalgyčiau, o retus svečius pavaišinėčiau.

— Atnešk! — šokosi mandragalvis. — Pažiūrėsim, kaip jam patiks.

Ilgai netrukus vaikas atnešē visą dėžę saldainių. Janny nespėjo savo siurbliu mesti jų į burną. Jis būtų suvalgęs viską, bet vaikai nu-

tarė jam daugiau neduoti. Jie prisišaukė Sanny ir likusią pusę dėžės suvaišino šiam.

Sanny laižėsi ir akimis mirksėjo. Tokio skanumyno, atrodo, dar nebuvo ragavęs. Ką čia oazių vanduo, bambuko vaisiai ar kiparisų sultys!

Iš džiaugsmo Sanny ir Janny ėmė triūbyti savo siurbliais. Senis darinėjo visokius cirko numerius, o jaunius jį pamėgdžiojo.

Vaikai juokėsi, net pilvus susiėmė, ir plojo delnais. Mandragalvis turėjo rankoje pagalį ir iš to džiaugsmo daužė juo į tvorą.

Sanny staiga sustojo ir ėmė klausytis, kas čia darosi. Jo ausys išgirdo “tak, tak, tak!”, “pykš, pokš, pokš!”

— Ką, tie vaikpalaikiai, vinis į tvorą kala!

O Sanny baisiai nemėgo vinių. Kiek jau kartų jomis buvo jis susižeidęs koją!

— Ne, to tai nebus! Vinių aš jiems neleisiu kalinėti!

Ir jis padarė keletą žingsnių ataturstas, užrietė savo storąjį siurblių ant galvos ir kad pasileido bėgti pirmyn. Trinktelėjo kakta į tvorą — ši bematant išvirto.

Vaikai sukliko ne savais balsais ir pasileido bėgti.

— Ak, šitaip! Jie bėga, — dar labiau susierzino Sanny ir ėmė juos vytis.

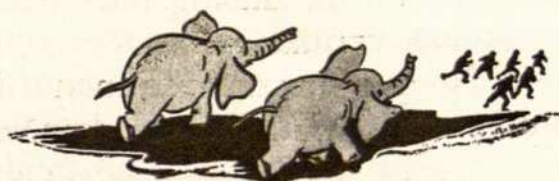
Pasivijo vieną, nutvėrė siurbliu, iškėlė į viršų, apsuko, apsuko ir paleido žemėn. Prisivijo antrą, apjuosė, užsimetė ant sprando. Šis neilgai laikėsi — tuoj brinkt žemėn ir patyso pusgyvis.

Mandragalvis, pamatęs, kad ne juokai, parpuolė žemėn ir apsimetė esąs negyvas. Dramblys paspyrė jam koja — net šonkauliai sulinko.

Janny žiūrėjo, žiūrėjo, ką jo senis daro. Ir nutarė, kad anas jau bėga Afrikon. Taip bent jam dingtelėjo, užgėrus to saldaus vyno. Ir jis panorė bėgti su juo kartu. Pamiklino savo kojeles, užvertė savo siurblių ant galvos ir pasileido vytis.

Negreit vaikai pakilo nuo žemės. Kai kuriuos reikėjo nešėti namo parnešti. O kai susirinko į mokyklą ir viską mokytojui papasakojo, šis pasiklausęs pasakė:

— Drambliai turi vaizduotę ir jėgą. Mėgsta cukrų, bet pyksta erzunami. Vaikai taip pat turi vaizduotę ir mėgsta išdaigas, bet ir patys dėl jų kenčia.

VACLOVAS ČIZIŪNAS

DU BROLIAI VALDOVAI

Nekruvinas perversmas. Vieną šaltą 1345 metų žiemos rytmetį būriai žmonių rinkosi ties Vilniaus žemutinės pilies vartais ir smalsiai žiūrėjo, kas darosi pilies kieme. Nelengva buvo stebėti pilies kiemą: vartai, nors praviri, buvo saugojami keturių petingų ginkluotų vyrų, dar ligi šioliai nematytų Vilniaus miestiečiams. Šie sargybiniai įleisdavo ir išleisdavo tik raitus karius, kartas nuo karto atjojančius Trakų keliu ar išjojančius atgal ta pačia kryptimi. Visus kitus smalsuolius šie vyrai varydavo šalin, liepdavo išsiskirstyti.

Tačiau minia nesiskirstė, tik kiek atokiau pasitraukusi, svarstė, kas gi įvyko pilyje šią naktį.

— Anksti rytą, dar nė treiems gaidžiams negiedojus, nubudino mane dundėjimas kelyje, — kalbėjo senyvas barzdočius keliems arčiau stovintiems kaimynams. — Mano troba juk prie pat Trakų kelio, žinote. Nudundėjo didelis raitelių būrys. Man taip ir rodės, kad pilies link. Atsikėliau, paskubomis apsirengiau ir išėjau apsižvalgyti. Vos vos tik švito. Bet sniego baltumoje buvo gerai matyti, kaip ties pilies vartais sustojo didelis raitųjų būrys. Kiek vėliau vartai atsidarė, ir tas būrys sujojo į vidų. Vėliau išgirdau trukšmą pilies kieme ir augštojoje pilyje: daug balsų šūkavo, kaž kas daužė duris. Kai išgirdau atjojant daugiau raitelių nuo Trakų pusės, sprukau atgal į trobą...

— Na, tai sakyk, kas gi čia atsitiko? — įsiterpė į kalbą vienas klausytojų.

— O kas gi žino?! — atkirto barzdočius. — Palauksime — patirsime! Kai pamačiau žmones renkantis, ir aš atėjau čia: sakau, gal netrukus ką nauja sužinosime.

— Sakai, drąsos atsirado tik žmonių būryje atsidūrus... — šyp-terėjo netoli stovėjęs jaunas vyrukas.

— Pienburni! — Ne tau spręsti apie mano drąsą!... Pagaliau, kas iš mūsų, paprastų žmonių, drįs kištis ten, kur veikia ginkluoti kariai?...

Tuo tarpu nuo Taurakalnio pusės pasirodė raitelių būrys. Minia sujudo, subangavo ir prasiskyrusi padarė taką raiteliams. Būrio viduryje jojo keistas raitelis: basas, be kailinių ir kepurės, nuo šalčio pamėlynavusiu veidu. Jojo jis galvą nuleidęs ir nuolat trynė šalančias rankas.

Raiteliai įjojo į pilies kiemą. Vartai užsidarė.

Minioje kažkas sušuko.

— Vyrai, moterys! Juk tai kunigaikštis Jaunutis jojo raitelių apsuptas!

— Basas, be drabužių!...

— Sušalęs vargšas, lyg koks nusikaltėlis, karių iš visų pusių apsuptas.

— Sakysit, kas gi čia darosi?

— Ką gi sakysi, kai nieko nesupranti...

— Palaukit, nurimkit, gal tuoj viską sužinosime!...

Taip klegėjo vis labiau įsidrąsinanti minia. Prie pilies vartų žmonių vis rinkosi daugiau. Ne tik miesto gyventojai, bet ir vienas kitas iš tolimesnių kaimų norėjo sužinoti, kas darosi kunigaikščio pilyje.

Ir štai staiga pilies vartai prasivėrė. Iš pilies kiemo išjojo trys raiteliai. Vienas jų papūtė ragą, kad minia nutiltų. Į priekį išjojo šarvais apsivilkęs, bet neginkluotas bajoras. Jis pakėlė dešinę ranką ir garsiai prabilo:

— Vilniaus miesto žmonės! Aš kalbu Trakų ir Žemaičių kunigaikščio Kęstučio vardu. Klausykitės, ką pasakysiu: abi Vilniaus pilyys, visas miestas ir apylinkės užimtos kunigaikščio Kęstučio vyrų. Pats kunigaikštis Kęstutis taip pat yra čia, augštojoje pilyje. Kunigaikštis Jaunutis neteko valdžios, bet jam nieko pikta neatsitiko ir neatsitiks, nors jis ir saugomas prie jo pastatytos sargybos. Vilnius ir visos žemės, priklausiusios kunigaikščiui Jaunučiui, nuo dabar yra kunigaikščio Kęstučio valdžioje. Šiandien ar ryt sulauksime ir kunigaikščio Algirdo, atvykstančio iš Krėvos pilies. Kas bus toliau, spręs abu broliai kunigaikščiai, Kęstutis ir Algirdas. Tuo tarpu skirstykitės visi namo. Nieko pikta nebijokite, bet ir patys nieko pikta neprasimanykite. Kas drįstų priešintis naujai valdžiai, bus be atodairos nubaustas!

Minia pradėjo skirstytis. Išsivaikščiodami žmonės visaip mėgino aiškinti šios nakties įvykių priežastis. Tačiau niekas nebuvo labai pasipiktinęs netikėtu valdžios pasikeitimu. Daugelis gyrė kunigaikštį Kęstutį, kaip labai gerą žmogų ir narsų vadą. Nors ir gailėjosi kunigaikščio Jaunučio, taip staigiai ir negarbingai netekusio valdžios tėvo jam paliktame Vilniuje, bet visi sutiko, kad gal ir geriau bus, šitokiai permainai įvykus.

Broliškas suokalbis. Gediminui mirus, valdžia visos Lietuvos žemėse atiteko net 8 valdovams: Gedimino broliui *Vainiui* ir 7 Gedimino sūnams. Iš jų tik du, *Kęstutis* ir *Jaunutis*, valdė lietuvių gyvenamus kraštus. Kiti penki jų broliai — *Manvydas*, *Narimantas*, *Karijotas*, *Algirdas* ir *Liubartas* — gyveno Lietuvai priklausančiuose gudų ir rusų kraštuose ir valdė tėvo jiems pavestas sritis. Kęstutis valdė didelę dalį Lietuvos vakarinio pasienio žemių. Jam priklausė ir Žemaičiai, nors ta Lietuvos dalis tvarkėsi pusiau nepriklausomai nuo Lietuvos valdovų. Jaunutis buvo jauniausias iš visų Gedimino sūnų. Kol tėvas buvo gyvas, Jaunutis jokios srities nevaldė ir gyveno kartu su tėvu Vilniuje. Gediminui mirus, Jaunutis ir liko Vilniaus ir gretimų sričių valdovu. Gedimino laikais visi jo sūnūs valdė gautąsias žemes, kaip savarankiški valdovai, bet tėvo klausė ir jį laikė visos Lietuvos valdovu, jos *didžiojo kunigaikščiu*. Vilnius buvo laikomas didžiojo kunigaikščio buveine ir visos Lietuvos sostine. Jaunutis, gavęs valdyti Vilnių ir jo apylinkes, jautėsi tapęs didžiojo kunigaikščiu. Bet jo vyresnieji broliai nelaikė jo savo viršininku ir nenorėjo jo klausyti. Bet Lietuvos išsiskaldymas į atskiras kunigaikštystes ir silpna didžiojo kunigaikščio valdžia grėsė dideliais pavojais visos valstybės vienybei ir net laisvei. Dar prieš tėvo mirtį Liubartas įsivėlė į karą su Lenkija dėl pasienio žemių. Kiti Gedimino sūnūs taip pat turėjo ginčų ir ginkluotų susirėmimų su kai kuriais rusų kunigaikščiais. Bet didžiausias pavojus grėsė Lietuvai iš vakarų pusės. Kryžiuočių Ordinas jau telkė didelius būrius karių - savanorių ir rengė žygį į Lietuvą. Apie tai gerai žinojo Kęstutis, kurio valdomos žemės buvo visu Ordino pasieniu. Visiems pavojams atremti reikėjo stiprios didžiojo kunigaikščio rankos. Jaunutis netiko būti visos Lietuvos valdovu: jis buvo per jaunas, jam trūko sumanumo ir prityrimo, tad broliams jis jokių būdu negalėjo vadovauti.

Du vyresnieji broliai, Algirdas ir Kęstutis, susitarė pašalinti Jaunutį iš Vilniaus ir paimiti valdžią į savo rankas. Tą žygį atliko Kęstutis, kuriam Vilnius buvo visai arti. Netikėtai apsupęs Vilniaus pilis, jis užėmė jas beveik be jokio susirėmimo su jų sargybonomis: mat, buvo kas vartus atidarė ir svečius iš Trakų įsileido. Jaunutis, staigaus pilių užpuolimo išgązdintas, buvo išbėgęs į Tauro kalnus basas ir menkai teapsirengęs. Tą patį rytmetį jį Kęstučio vyrai surado ir pagabeno į pilį.

Kai atžygiavo į Vilnių ir Algirdas, Kęstutis užleido jam didžiojo kunigaikščio valdžią. Abu broliai neskriaudė Jaunučio ir pavedė jam nedidelę Zaslaulio kunigaikštystę Guduose. Tačiau Jaunutis, nepatenkintas savo brolių elgesiu, buvo pabėgęs net į Maskvą pagalbos įieškoti. Bet rusai nedrįso kištis į Lietuvos valdovų kiverčius ir atsisakė

Jaunučiui padėti. Jis sugrįžo į Lietuvą, susitaikė su broliais ir apsigyveno jam skirtame Zaslaulyje.

Kiti Gedimino sūnūs suprato, ko siekia Algirdas ir Kęstutis, ir pripažino Algirdą didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu. Algirdas apsigyveno Vilniuje. Iš ten jis valdė ne tik anksčiau savo valdytus plotus, bet ir vadovavo visai brolių valdomai Lietuvai. Visais svarbesniais reikalais Algirdas tardavosi su arčiausiu savo kaimynu, broliu Kęstučiu, nuolat gyvenusiu Trakuose.

MANO DARŽELIS

DANUTĖ LIPČIŪTĖ

Pavasaris bunda, palangėse juokias,
Stiebiasi tulpės, margos taškuotos,
Smilko narcyzai, kvepia medum, —
Rūtos kuploja, želia mišku...

Mano darželis kaip Lietuvoj,
Žydi gėlelės visom spalvom,
Broliukas žvyru beria takus,
Tvorelės dažo baltai stypus.

Prisėsiu pilna rūtų, razėtų,
Prašysiu dangų, kad jas palietų,
Saulutę melsiu augint buiniai,
Vėjelis glostys gėles švelniai...

O vakarėliui langan pabeldus,
Bėgsiu darželin aš parymoti
Ir, už Tėvynę ten pasimeldus,
Eisiu gimtosios žemės sapnuoti...

KAS MAN PATINKA AMERIKOJE

Nekalbant apie saldumynus, kinus ir kitokius dalykus, man geriausiai patinka, pirmiausiai tai lietuvių susitvarkymas. Galima sakyti, čia yra Mažoji Lietuva. Turim užtenkamai lietuviškų mokyklų, knygų ir kultūros centrų, taip, kad galim augti tikrai lietuviškoje dvasioje ir būti tvirtais lietuviais. Šiose mokyklose, nors ir daug amerikoniukų eina į mūsų mokyklas, visvien kiekviena seselė moka gražiai lietuviškai kalbėti, nors ir daug jų čia Amerikoje yra gimusių. Amerikoniukai visi, kurie eina į šias mokyklas, moka lietuviškus poterių, kaip: Sveika Marija, Garbė Dievui Tėvui ir t.t.

Man patinka irgi, kad čia yra daug valstybinių mokyklų ir gimnazijų, kur ir neturtingi gali išeiti mokslus.

Amerikos kultūra irgi labai patinka. Amerika gali didžiulis tuo, kad turi turtingus muzėjus, kurių daugumą aš esu apžiūrėjęs New York'e, Čikagoje ir Cleveland'e. Mačiau daug gražių ir įdomių dalykų. Pav., senoviškų šarvų, egiptiečių mumijų, senoviškų skulptūrų ir viso kito. Kiti muzėjai turi ir lėktuvų iš pirmo ir antro pasaulinio karo. Čia ne viskas, ką aš mačiau, bet šitie dalykai mane labiausiai domina.

Čia yra labai gražių universitetų ir institutų, pastatytų senoviskam stiliui. Daug žmonių pravažiuodami ar praeidami atkreipia į juos dėmesį.

Labai įdomi yra Amerikos istorija, jos nepaprastai greitas augimas. Joje randi Amerikos nepriklausomybės kovas ir kaip sunkiai ji laisvę išsikovojo. Patinka man, kad Amerika kovoja už kitų kraštų laisvę ir nepriklausomybę.

Amerika turi geras ir gausingas ginklų pajėgas, kurios ne vieno krašto pasikėsinimą ir gobšumą numalšina.

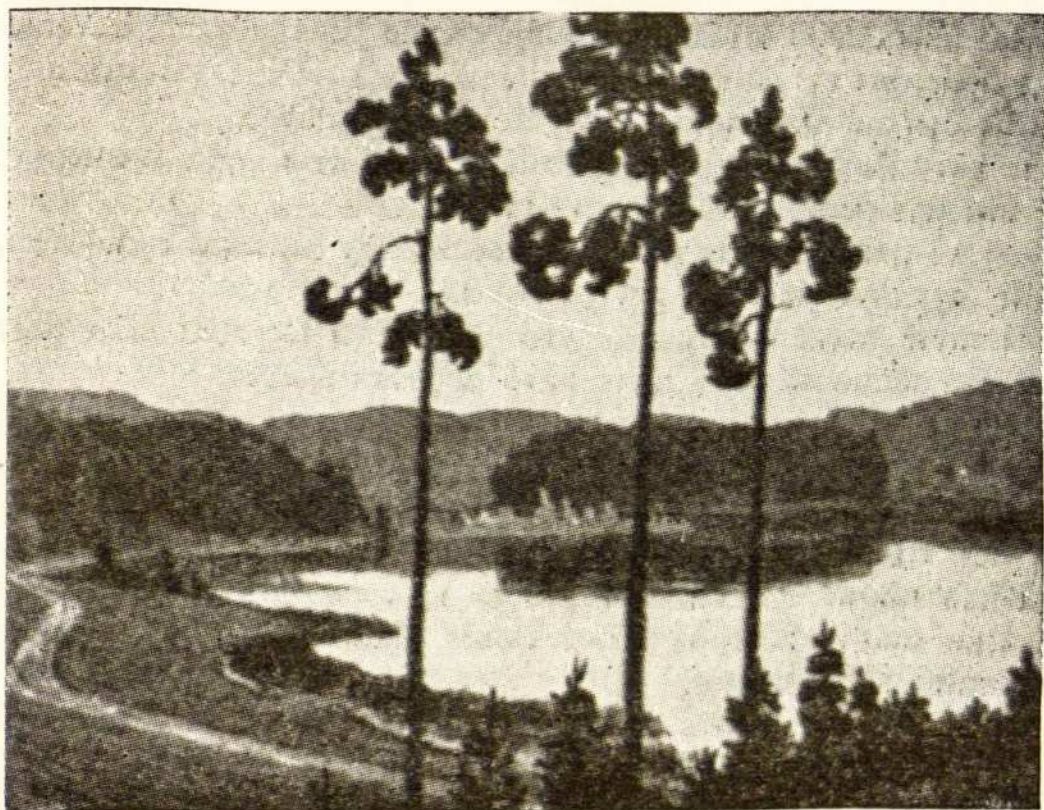
Čia gyvendami, jaučiamės visi lygūs, joks darbas žmogaus nežeina, jeigu tik neišeini iš įstatymų ribų, o daryk ką nori. Šitie dalykai man patinka Amerikoje. Tegyvuoją J.A.V.-bės ir tegul padeda atgauti mums Nepriklausomybę.

ALT premijuotas rašinys

Kardas, — Šarūnas Rimas

2511 W. 46 St., Chicago, Ill.

Trys Lietuvos pušelės prie ežero

DĖDĖ IŠ KAIMO

Keistas buvo tas mūsų dėdė Anupras. Susitinki, būdavo, jį per Mataušo kermošių Rokiškyje, paklausi vieną kitą žodį apie sveikatą, o jis be jokios įžanginės kalbos sako:

— Tai gal eisim!

Iš tų jo trijų žodžių pasidaro visiškai aišku, kur eisim. Pasiima iš pasėstų krepšį, nu, ir einam tiesiai į arbatinę. Ten jis susiranda kam-puką laisvo stalo, pašaukia po stiklą arbatos, atrišęs krepšį, ištraukia sūrį, kaip mėnulio pilnatį, nu, ir prasideda vaišės, tokios, kurios vi-suomet malonu prisiminti.

Kai ateidavo sekmadienis, mano sesuo Kazė sakydavo:

— Važiuojam šiandie į kaimą pas dėdę Anuprą.

Pavalgiusios pietus ir palaukusios, kol mamytė apsiruoš virtuvėje ir tėvelis, prikimšęs pypkę taboko, užsirūkys, mes skubėdavom pas Kazelės mylimą dėdę.

Dėdė Anupras buvo Kazelės laimės šaltinis. Užtai aš dažnai jai pavydėdavau. Galvodavau, kodėl tas dėdė labiau mylėjo mano sesutę, negu mane. Juk mudvi abidvi būdavom jam geros: tik tiek, kad aš buvau mažesnė, o mano sesuo jau mokėsi Kauno mokytojų seminari-

joje. Gal užtai dėdė labiau ją mylėjo. Kada tiktai Kazelė nuvažiuodavo pas dėdę, tai vis gaudavo, tai gintarinius karolius, tai auksinę apyrankę ar šilkinę skepetaitę, o aš nieko negaudavau.

Ir kai vieną sekmadienį Kazelė, grįžusi iš Kauno atostogų, užsigeidė eiti pas dėdę, tai aš jai atsakiau:

— Aš neisiu, — ir ji iš tų mano žodžių suprato, kodėl aš nenoriu eiti. Šypsnyš perbėgo per jos veidą.

Mamytė mane kalbino ir visi sakė, kad negražu man pasilikti vienai, bet mano užsispyrimas buvo neperkalbamas.

Pasilikusi viena, įsikniaubiau į pogalvę ir pradėjau verkti. Taip liūdna buvo ir skaudu, kad tas mano keistas dėdė vieną iš savo dviejų ūkių užrašė mano sesutei, o ne man. O gal jis galvojo užrašyti man antrą ūkį, tik neprasitardavo.

Po to liūdno sekmadienio praėjo 10 metų. Mano sesuo jau buvo gimnazijos mokytoja, o aš šeštos klasės gimnazistė, ir aš nebejaučiau savo sesutei neapykantos.

Dar nebaigus šeštos klasės, spalio mėnesyje turėjome apieisti brangią Lietuvą. O dėdė su savo ūkiais pasiliko Lietuvoje.

Mano sesutė Vokietijoje labai gailėjosi savo dėdės. Ir man buvo gaila, kad jis nesiryžo palikti savo žemės. Dabar gal ant dėdės Anupro žemės sėdi barzdyta maskolius. Bet mudvi su sesute vis nenustojam vilties pamatyti brangią Tėvynę ir Rokiškio kermošiuje mus pasitinkantį dėdę Anuprą su atmintiniais žodžiais: "Tai gal eisim".—

Nijolė Pupienytė, III kl. gimnazistė, Sao Paulo, Brazilija.

KUR PRALEISITE VASAROS ATOSTOGAS

Gražų pavasarį netrukus pakeis vasaros karščiai. Netoli ir mokslo metų pabaiga. Visi, rūpinamės, ką veiksime vasarą, kur praleisime atostogas. Jei būtume Lietuvoje, visi važiuotume į kaimą ir ten, kaip žiogeliai šokinėtume po pievas, laukus ir miškus. Dabargi svetimame krašte kaime giminių maža kas beturime.

Bet nereikia nusiminti. Čia Amerikoje yra įsikūrusių lietuvių vienuolių ir seselių. Jie pastatė vasarnamius ir kasmetai kviečia pas save lietuvių vaikus vasaroti. Tie vasarnamiai yra atviroje gamtoje, kur miškai žaliuoja ir įvairiaspalvės gėlės žydi. Pas juos lietuvių vaikučiai gali skrajoti, krykštauti, kaip pas močiutę žaliame

Lietuvos kaime.

Mergaitės kas vasarą pas Nekalto Prasidėjimo Seseles, Putnam, Conn., kaip skruzdėlytės bėgioja. Jos ten šoka, dainuoja, gražius darbelius dirba ir savo tėvų šalį mylėti mokosi. Ten jų daugelis ir šias atostogas praleis ir vėl kaip bitelė pievos žieduose, galės duzgėti ir kaip mažos kregždutės krykštaus.

O Tėvai Pranciškonai, Kennebunk Port, Maine, savo vienuolyne ir šią vasarą laukia berniukų. Jie pamokys juos gražaus elgesio, tėvelių kalbos ir supažindins su didinga Lietuvos praeitimi. Ten bus linksma bėgioti žaliuose pu-

šnyuose ir gera maudyti Atlanto bangose.

Vasarą jau čia pat, dėl to prašykite tėvelius, kad jie užsakytų jums vietas minėtose stovyklose, kur jūs ne tik pailsėsite, bet ir daug gražių dalykelių išmokssite.

Berniukų stovyklos adresas:

FATHER SUPERIOR
FRANCISCAN MONASTERY
KENNEBUNK PORT, ME.

Mergaičių:

SISTERS OF THE IMMACULATE
CONCEPTION
R. F. D. 2, PUTNAM, CONN.

PERKAMI RŪMAI VASARIO 16 GIMNAZIJAI

Vasario 16 Gimnazija pradėjo ketvirtuosius mokslo metus. Pasaulio lietuviai, kurių aukomis ji išlaikoma, gali didžiulis.

Šiais metais Vasario 16 Gimnazijoje mokosi šimtas septyniasdešimt vaikų. Tas jaunimas, augdamas tvirtas dvasia ir kūnu, atėjus laikui, stos į darbą už Lietuvą, mūsų Tėvynę.

Aplinkybės dabar verčia susirūpinti gimnazijai pastoge.

Dabartinės patalpos kareivinėse, eilę metų netaisytos, yra tokios prastos ir ankštos, kad būtų žala jose toliau jaunimą laikyti. Netinkama gimnazijai ir pati vieta.

Ilgai ieškojus, pagaliau pavyko rasti gimnazijai ir bendrabučiui tinkamus rūmus prie Mannheimo-Heildelbergo. Jie yra ne miesto ribose. Namai kaštuoja 200,000 markių ir apie 100,000 markių reikalinga jų remontui ir pertvarkymui. Taigi, iš viso 300,000 markių

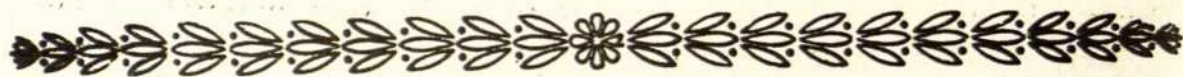
arba 75,000 dolerių, kuriuos reikia per metus sumokėti. Namų pirkimo sutartis jau pasirašyta.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba prašo visų lietuviškų organizacijų paramos. Savo atsišaukime jie rašo:

“Vasario 16 Gimnaziją sukūrę, pasiryžę ją išlaikyti, nesustokime pusiaukelėje. Sutelkime reikalingas lėšas ir baikime tą lietuviybės paminklą, kuris visam pasauliui liudys mūsų tvirtą tikėjimą į šviesią Lietuvos ateitį, kuriai mes dirbame ir ruošiamės.”

Kiek girdėti, Amerikos lietuviai šios gimnazijos rūmams pirkti paramą žada telkti per BALFą.

KINAI MIRTI NEBIJO / P. JUODKA

Kinai tiki, kad jie mirę vėl atgims, ir atgims tobulesniais žmonėmis. Dėl to jie visai nebijo mirties. Dažnas kinas net laukia, kada mirtis išvaduos jį iš jo dabartinio skurdo ir vargo. Naujai atgimęs kinas tikisi būti bent valstybės tarnautoju, o gal ir visų mėgiamu prekybininku.

Kinų kariai taip pat nebijo mirti. Jie tiki, kad karius visur lydi jų dievas, kuris ties kritusiu kovoje kariu pamosuoja ašutine vėduokle, ir karys atgyja. Jei tas dievas ir nepanorės jo čia pat vietoje prikelti, tai karys vis dėlto tikisi iš naujo gimęs būti jei ne generolu, tai bent pulkininku. Dėl to kinų kariai toki drąsūs ir nebrangina savo gyvybės.

Tačiau žmonės karių nemėgsta. Mat, Kinijoje kariuomenė buvo samdoma, ir eidavo į kariuomenę tik nekam tikę vyrai. Jų priežodis sako: "Iš geros geležies niekas vinių nedarba — geras žmogus niekada kariuomenėn neina".

Kinai labai nemėgsta lietaus. Dėl to ir kinų karys yra labai naršus ir drąsus gerame ore. Jis tada puls priešą visai nesirūpindamas, ar jo priešas turi pranašesnę ginklą. Jis pūs savo ragelį ar švilpynę, ir sunku bus jo drąsą įveikti, ypač jei neseniai jam bus buvus sumokėta jo mėnesinė alga — 12 tajanų (apie 5,50 dol. — iš jų kareivis turi apsirengti ir maitintis).

DIDŽIULIS LIETUVIŲ SĄSKRYDIS WASHINGTONE

1953 metais sukanka 700 metų, kai lietuvių gimines ir kunigaikštijas sujungęs Mindaugas apvainikuotas pirmuoju Lietuvos karalium. Sukurdamas, sujungdamas ir sustiprindamas Lietuvą, Mindaugas davė pradžią jos galybei ir klestėjimui. Ir Mindaugui mirus, Lietuva liko vieninga ir stipri, davusi daug savo jėgų Vakarų kultūrai.

Lietuvai Mindaugas tas pat, kas Amerikai George Washington, kurio vardu įsteigta ir pavadinta gražioji Amerikos sostinė.

Turėdama visa tai minty, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos

Centro Valdyba nutarė paminėti Lietuvos 700 metų sukaktį (pagerbiant karalių Mindaugą) ir pagelbėti iškelti lietuvių istorijos faktus, mūsų meną, muziką ir nuopelnus krikščioniškai kultūrai.

Į Washingtoną visas pasaulis žiūri kaip į pasaulio išgelbėtoją. Tad ir minėjimą nutarė surengti Washingtono birželio 20 ir 21 d.d. ir į jį kviečia Amerikos kongreso atstovus, senatorius ir aukštuosius valdžios pareigūnus — lietuvių tautos vertybėms parodyti. Į sąskrydį kviečiami visi lietuviai ir lietuvių tautos draugai.

TRUPUTĮ PAGALVOK

UŽDAVINIAI

1. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Turite gauti:

1. ----- (Lietuvos apskrities miestas),
2. ---- (batsiuvio įrankis),
3. ----- (jau beveik išnykęs Lietuvos girių žvėris),
4. ----- (Pietų Amerikos valstybė),
5. ----- (kalnai, kurie skiria Europą nuo Azijos),
6. ----- (valstybė, kurios dalis Azijoje, o kita dalis Europoje),
7. ----- (jūrų valstybė Europoje),
8. ----- (žydų maldos namai).

Pirmoje eilutėje statmenai turime gauti Lietuvos kunigaikščio vardą.

Uždavinys vertinamas 9 taškais. Jį sudarė *Gediminas Naujokaitis*, Brooklyn, N. Y.

2. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Turite gauti:

1. ----- (autorius apyskaitės "Kliudžiau"),
2. ----- (pinigas, vartotas Lietuvoje prieš lito įvedimą),
3. ----- (baisi, nuostolinga audra),
4. ----- (asmuo, pasirašęs Liet. Nepriklausomybės aktą),
5. ----- (kas turi būti tikrasis Lietuvos šeimininkas),
6. ----- (upė prie Pasvalio),
7. ----- (toks kartais būna puodas).

Pirmoje eilutėje statmenai turite gauti D. Poškos namelio vardą.

Uždavinys vertinamas 8 taškais. Jį sudarė *Džiugas Augius*, Chicago, Ill.

3. Į vieną pobūvį galėjo tilpti tik 100 žmonių. Už parduotus bilietus buvo surinkta taip pat 100 litų. Bilietų kainos buvo tokios: vyrams 10 litų, moterims 3 litai, o vaikams tik 50 centų.

Kiek tame pobūvyje buvo vyrų, moterų ir vaikų?

Vertinamas 6 taškais. Jį sudarė *Stasys Dėdinas*, Brooklyn, N. Y.

4. Į langelius statmenai įrašykite vardą vietovės, kuri garsi seniausiu ir storiausiu Lietuvoje ąžuolu. Gulščiai — Lietuvos apskrities miestas.

Uždavinys vertinamas 2 taškais. Jį sudarė *Kaziukas Jankauskas*, Detroit, Mich.

5. Iš raidžių: a, a, a, a, a, a, a, a, a, a, b, e, e, e, g, g, g, j, j, j, j, j, j, j, j, j, k, k, k, l, l, m, n, p, p, p, r, r, r, r, s, s, s, s, s, š, š, t, t, u, u, u, — reikia sudėti Maironio eilėraščio dvi pirmąsias eilutes.

Uždavinys vertinamas 4 taškais. Jį sudarė *Adolfas Bernotas*, Waterbury Conn.

ŠARADA

Miškuose aš gyvenu
ir pabaisa vaikų esu.
O vieną raidę man pakeitęs
ir naują žodį pasiskaitęs,
turėsi daiktą gražų, švelnų.
O dabar raidę man atėmęs,
ir vėl gerai išžiūrėjęs,
regėsi žemės plotą dailų,
kuris taip puošia mūs tėvynę
ir ten sugrįžti mus vadina.

Atsakymas vertinamas 3 taškais. Sudarė *Rimantas Karaliūnas*, Chicago, Ill.

NR. 5 UŽDAVINIŲ ATSAKYMAI

I. Vietoje brūkšnelių parašę raides, gaudame: 1 Slibinas, 2 Arklas, 3 Ūkininkystė, 4 Elementorius, 5 Rašytojas, 6 Valiūnas, 7 Eglutė, 8 Ištikimybė, 9 Nevėžis, 10 Aušra, 11 Sruoga. Pirmoje eilutėje statmenai: Saurevinas.

II. 1 Kalvarija, 2 Naumiestis, 3 Yla, 4 Gediminas, 5 Neužmirštuolė, 6 Elnias, 7 Šakiai, 8 Inkilas, 9 Anykščiai, 10 Ivinskis. Statmenai pirmoje eilutėje: Knygnešiai.

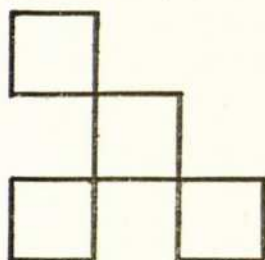
III. Šiame uždavinyje įsibrovė spaudos klaida: praleista 6-tas klausimas. Dėl to jį čia ištisai pakartojame ir prašome jo sprendimą atsiųsti kartu su kitais šio numerio uždavinių sprendimais.

Pirmoje eilutėje statmenai turime gauti Dubysos intako pavadinimą, antroje eilutėje — kaip vadinamas tas darbas, kai daromas auðeklas.

1. ----- (traukinio dalis),
2. ----- (jūros šuo),
3. --- (bloga kurio nors daikto ypatybė arba trūkumas),
4. ----- (ankštinis augalas),
5. ----- (grybas),
6. ----- (skambantis daiktas),
7. ----- (kaip dar kitaip vadinamos grindys).

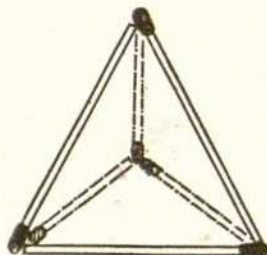
IV. Šeimininkė išvirė 81 kiaušinį. Vyriausias brolis pirmą kartą suvalgė 27 kiaušinius, antrasis — 18 kiaušinių ir trečiasis 12 kiaušinių. Pagaliau dar jiems visiems teko po 8 kiaušinius.

V. Viena kaimynė nešė 99 kiaušinius, o kita 75 kiaušinius.

VI. Iš 5 keturkampių padaromi 4 keturkampiai tokiu būdu, kaip parodyta braižinyje. Pajudinti tik 3 degtukai.

VII. Reikia pastatyti piramidę, kaip parodyta piešinyje. Tik tokiu būdu iš 6 degtukų galima padaryti keturis trikampius.

VIII. 1 V, 2 Man, 3 Šarka, 4 Kernavė, 5 Mergaitės. Statmenai vidurinėje eilėje — varna.

ŠARADŲ ATSAKYMAI

1 Pažaislis — žaislas, 2 Panevėžys — vėžys, 3 Anykščiai — nykščiai.

KLAUSIMŲ ATSAKYMAI

1 Narutis, 2 Ančia, 3 Vištytis, 4 Andora — Europoje, 5 Viena, 6 Prancūzijos, 7 Grenlandija, 8 Antarktika, 9 Arčiausiai Merkurijus, toliausiai Plutonas, 10 Kai New Yorke 3 val., tai San Francisco yra 12 val. 11 Canbera, 12 Žvaigždė, 13 Kiaušinis krisdamas nesuduš: jis suduž nukritęs ir atsimušęs į ką nors.

NR. 5 MİSLIŲ ĮMINIMAI

1 Adata su siūlu, 2 Vaivorykštė, 3 Kiaušinis, 4 Ledo žvakės pastogėse.

1. Auga medis su dvylika šakų, ant kiekvienos šakos po keturis lizdus, kiekviename lizde po septynis paukštėlius.
2. Kas daro, tam to daikto nereikia, kas jį perka — ne sau, o kam reikia, tas apie tai nesirūpina.
3. Visas skylėtas, o vandenį laiko.
4. Aukštas ponas, kai prieini — galvą lenkia.
5. Ko Dievas neturi?
6. Marškiniai be siūlės.
7. Atvažiavo svečiai, išsigando šeimininkai, vaikai pro langus išlindo.
8. Ežeras ant stalo, žvejai aplinkui.
9. Kiurza keverza visą lauką apkeverzojo.
10. Kas samanotas gema?

Kiekvienos mįslės įminimas vertinamas 2 taškais.

Jas atsiuntė: 1 ir 2 — Z. Seliokas iš Waterburio, 3, 4, 5 — Zigmas Sadauskas iš Decatur, 6, 7 — Saulius Vaičaitis iš So. Bostono ir 8, 9, 10 — Adolfas Bernotas iš Waterburio.

PREMIJUOTI RAŠINIAI

ALT Chicagos Skyrius ryšy su Lietuvos Nepriklausomybės 35 metų sukaktuvių minėjimu buvo paskelbęs jaunimui rašinio konkurso, lietuvių ateivių vaikams, nuo 12 iki 16 metų amžiaus tema "KAS MAN PATINKA JAV".

Konkurso Komisija — pirminkė E. Mikužiūtė ir nariai J.

Linkuvienė, E. Samienė ir J. Tala-
las — savo sprendimą paskelbė
vasario mėn. 15 d. minint nepri-
klausomybės sukaktį.

I-ji premija — laikrodis, buvo
pripažinta Šarūnui RIMUI, 14 me-
tų amžiaus, pasirašiusiam slapy-
varde "KARDAS", gyv. 2511 W.
46 St., Chicago 32, Ill.

II-ji premija — foto aparatas,
buvo pripažinta Lucijai VENC-
LOVAITEI, 13 metų amžiaus, pa-
sirašiusiai "LAUKŲ ŽIBUTĖ",
gyv. 7038 So. Talman Ave., Chi-
cago 29, Ill.

III-ji premija—amžinoji plunks-
na, buvo pripažinta Arvidui RI-
MUI, 12 metų amžiaus, pasirašiu-
siam slapyvarde "SAKALAS",
gyv. 2511 W. 46 St., Chicago, Ill.

Be šių premijuotų rašinėlių dar
yra pripažinti gerais ir spaudoje
skelbtiniais pagal slapyvardes
"Aušrinė" — Angela Kleivaitė,
12 metų, 6535 So. Richmond Ave.,
Chicago, Ill. 2) "Gėlė" — Vida
Frankaitė, 13 metų, 7139 So. Rock-
well Ave., Chicago 29, Ill. 3) "Su-
tema" — Vitolis Antanas Duob-
lys, 14 metų, 1710 West 67 St.,
Chicago 29, Ill. ir 4) "Trakų Pilis"
— Kęstutis Truškūnas, 12 metų,
Chicago, Ill.

Pirmąją premiją laimėjusį rašinį
spausdiname šio numerio "Atža-
lėlėse".

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Ateitis — katalikiškojo jaunimo žurna-
las, nr. 4. Tai puošnus ir turiningas vely-
kinis numeris.

Margutis — jau 25 metus einas lietuviš-
kas žurnalas, nr. 4. Gausiai iliustruotas.
Minima "Margučio" 25 metų sukaktis. Iš-
spausdinta muziko Vl. Jakubėno sukompo-
nuota daina, laimėjusi "Margučio" muzi-
kos konkurse pirmąją premiją — "Mes ne-
užmigom". Pasakojama apie Velykas Lie-
tuvoje ir daug kitokių pasiskaitymų.

Laiškai lietuviams — katalikiškos šeimos
ir auklėjimo klausimams jėzuitų leidžia-
mas mėnesinis laikraštis, nr. 4. Daug svar-
bių klausimų paaugėsiam jaunimui.

Lux Christi — biuletenis kunigams, Nr.
2. Nors šis kas trys mėnesiai išeinąs žur-
nalas yra specialiai skiriamas kunigams,
bet jis yra taip sumaniai kun. St. Ylos reda-
guojamas, kad yra tikrai įdomus pasiskai-
tyti ir nekunigams.

Mūsų jaunimas — mėnesinis lietuvių jau-
nimo laikraštis, leidžiamas Strasburge,
Prancūzijoje, nr. 4. Jo redaktorius yra
kun. J. Krivickas. Laikraštis duoda įdomios
medžiagos iš jaunimo gyvenimo įvairiuose
kraštuose. Iliustruotas, tik dar jo spaus-
tui trūksta lietuviškų raidžių ženklų.

Mūsų Vytis — vyresniųjų skautų ir jų
vadovų laikraštis, nr. 2. Iliustruotas, duoda
įdomių straipsnių vyresniesiems skautams.
Leidžiamas Čikagoje.

Skautai ir pasaulėžiūra — tai 28 pusla-
pius turįs žymiojo mūsų filosofo Stasio Šal-
kauskio straipsnis, duodąs skautų pasaulė-
žiūros pagrindus. Trečioji laida, išleista
Akademinio Skautų sąjūdžio.

Knygų lentyna — Lietuvių Bibliografinės
Tarnybos biuletenis, nr. 1-2. Duodamos ži-
nios apie naujas lietuviškas knygas ir svar-
besnius straipsnius laikraščiuose.

Lietuviškos knygos mėgėjas — tuo vardu
Lietuviškos Knygos Klubas Čikagoje kas du
mėnesiai išleidžia nedidelį leidinėlį, kuria-
me įdomiai pamini savo išleistąsias lietu-
viškas knygas ir jų autorius.

P. Kesiūnas, Tarp žalsvųjų palapinių,
trijų dalių romanas, vaizduojąs partizanus
Lietuvoje. Autoriaus leidinys, 1953 m., 292
psl., kaina 3 dol.

Nobelio Premijos Laureato W. S. Rey-
mont, *Kaimiečiai*, I tomas, 352 puslapiai,
kaina \$3.00, tiražas 750 egz. Išleido: "Ne-
munas", 3153 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Sukrauta J. Karvelio prekyboje: 3249 S.
Halsted St., Chicago 8, Ill.

Šis garsus veikalas išverstas į daug kalbų.
Nepr. Lietuvoje jį buvo išleidęs "Sakalas".
Per metus visa laida buvo parduota.

Skaitykite

EGLUTĘ

